

1.1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ได้กำหนดนโยบายที่จะเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาภาค ๖ ครอบคลุมการมีส่วนร่วมจากประชาชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนให้มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น เพิ่มโอกาสในการจ้างงาน รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารท้องถิ่นให้มากขึ้นโดยได้กำหนดให้มีการพัฒนาเมืองชายแดนที่มีศักยภาพให้เป็นประตูไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน และเร่งรัดให้มีการร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน และเร่งรัดให้มีการร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาและกระจายความเจริญอย่างเท่าเทียมกันทั้งประเทศ และช่วยลดความแตกต่างเหลื่อมล้ำระหว่างภาคมหานครและภูมิภาคต่างๆ ได้ ภาครัฐพิจารณาเห็นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงได้กำหนดโครงการพัฒนาเมืองชายแดนเพื่อรองรับการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ โครงการพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงซึ่งเป็นดินแดนที่มีพรมแดนเชื่อมติดต่อกันสี่ประเทศ คือ ประเทศไทย พม่า สปป.ลาว และจีน การเปิดพรมแดนทางเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้มีความเป็นไปได้เนื่องจากแต่ละประเทศได้ปรับระบบเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบตลาดเสรี ประกอบกับธนาคารพัฒนาเอเชียได้เข้ามาประสานให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศไทย พม่า สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน ทั้งนี้ได้อาศัยศักยภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติเข้ามาสนับสนุนโดยการพัฒนาจะมุ่งพัฒนาเมืองชายแดนที่สามารถจะเปิดเป็นประตูการค้าได้ ซึ่งประกอบด้วย 20 เมืองใน 13 จังหวัด ทั้งนี้จังหวัดเชียงรายเป็นเมืองหลักสนับสนุนเมืองชายแดน ได้แก่ แม่สาย เชียงแสน และเชียงของ

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดชายแดนที่อยู่ในอนุภูมิภาคเหนือตอนบนที่ภาครัฐกำหนดบทบาทเป็นแหล่งวัฒนธรรมล้านนาและมุ่งพัฒนาเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ เชื่อมโยงพื้นที่จีนกับกรุงเทพฯ และท่าเรือแหลมฉบังและแนวตะวันออก-ตก เชื่อมโยงแม่สอดและมุกดาหาร นอกจากนี้ จังหวัดเชียงรายยังเป็นประตูการค้าสำคัญที่จะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพื่อติดต่อระหว่างอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย พม่า สปป.ลาว และจีน (ตอนใต้) หรือ "เขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ" ซึ่งธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ได้เข้ามาเป็นฝ่ายประสานให้เกิดความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจซึ่งจะเป็นการเพิ่มการค้าผ่านแดนเป็นฐานในการผลิตสินค้าของผู้ลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และระบายสินค้าดังกล่าวไปสู่พม่า สปป.ลาว และจีน โดยอาศัยวัตถุดิบและแรงงานจากพื้นที่โดยรอบ ซึ่งจังหวัดเชียงรายมีจุดผ่านแดนถาวรเพื่อทำการค้า คือ ด่านแม่สาย ด่านเชียงแสน และด่านเชียงของ

เมืองเชียงแสนเคยเป็นราชธานีแห่งแรกของไทยในสมัยอาณาจักรล้านนาก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 ซึ่งยังปรากฏให้เห็นซากโบราณสถาน ร่องรอยคูเมืองและวัดโบราณต่างๆ มากมาย ทำให้เมืองเชียงแสนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ นอกจากนี้ ตามสภาพภูมิศาสตร์เมืองเชียงแสนยังเป็นเมืองชายแดนซึ่งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดเชียงรายประมาณ 60 กิโลเมตร และเป็นเมืองที่มีพรมแดนติด 2 ประเทศ คือ ทิศเหนือตรงข้ามรัฐฉาน ประเทศพม่า และเมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว เมืองเชียงแสนมีกิจกรรมทางการค้าทางชายแดนเกิดขึ้นเนื่องมาจาก ปี 2535 ตัวแทนการค้าทางจีนจำนวน 60 คน มายังเมืองเชียงแสนโดยทางเรือด้วยระยะทางประมาณ 385 กิโลเมตรมาตามแม่น้ำมณฑลยูนนาน และนับตั้งแต่ปลายปี 2536 เมืองเชียงแสนจึงเริ่มพัฒนาการค้ากับจีนโดยตรง เพราะเป็นท่าเทียบเรือแห่งเดียวในประเทศไทยที่ทำการติดต่อกับจีน (ตอนใต้) และทำการค้ากับเมืองฝิ่งตรงข้ามที่อยู่ใน สปป.ลาว คือ เมืองต้นผึ้ง อยู่ทางทิศเหนือของเมืองเชียงแสนห่างจากริมแม่น้ำโขงประมาณ 1-2 กิโลเมตร และเป็นเมืองที่มีการค้าผ่านแดนไปยังประเทศที่ 3 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2541) เสนอว่า เมืองเชียงแสนเป็นเมืองที่มีศักยภาพในการพัฒนาได้หลายทาง ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจไม่มีความหลากหลาย แต่ได้รับผลประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของการค้าผ่านแดนที่นำไปสู่รูปแบบการค้าเล็กๆ และไม่เป็นทางการ การเพิ่มขึ้นของการขนส่งเชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และอุตสาหกรรมบางประเภท จากศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจประกอบกับตำแหน่งที่ตั้งของเมืองเชียงแสน จึงทำให้เป็นเมืองชายแดนที่มีศักยภาพในการพัฒนามากจุดหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นทางการพัฒนาการเดินทางท่องเที่ยวทางเรือ หรือการสร้างคลังสินค้าสำหรับการขยายตัวของการค้าทางเรือ

จากการศึกษาของคณะทำงานร่วมธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารแห่งสาธารณรัฐประชาชนลาว (2539) กล่าวว่า มีปัจจัยส่งผลให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของเมืองเชียงแสนเปลี่ยนแปลงไป คือ เศรษฐกิจสาขาการบริการ การท่องเที่ยว การค้าเริ่มมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ มีนักลงทุนเข้ามาจำนวนมากซื้อที่ดินกันมากเพื่อลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น โรงแรมชั้นหนึ่ง ประกอบกับกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเปิดจุดผ่านแดนถาวรตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533 ทำให้นักลงทุนเกิดความมั่นใจในการลงทุน และเศรษฐกิจมีแนวโน้มจะขยายตัวมากขึ้นเนื่องจากการก่อสร้างท่าเทียบเรือขนส่งนักท่องเที่ยว สินค้าจากประเทศจีน และสินค้าจากประเทศไทยไปสู่ประเทศที่ 3 เป็นจำนวน 16 แห่ง ก่อให้เกิดกิจกรรมบริการเข้ามาตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียง เช่น บริษัทนำเที่ยว บริษัทรับส่งสินค้า โกดังเก็บสินค้า ร้านค้า ฯลฯ นอกจากนี้ ตำแหน่งที่ตั้งของเมืองเชียงแสนยังติดต่อเชื่อมโยงกับอำเภอแม่สายซึ่งมีการท่องเที่ยวการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า (ท่าซี้เหล็ก) ก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานอย่างมากมาย ส่งผลประโยชน์ผลพลอยได้ให้แก่เมืองเชียงแสนด้วยเช่นกัน

จะเห็นได้ว่าเมืองเชียงแสนเป็นเมืองชายแดนแห่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และอนุภาคภาคเหนือตอนบน เชื่อมโยงกับ สปป.ลาว และจีน ซึ่งมี

ผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงสร้างบริการพื้นฐาน เป็นต้น หากไม่มีการวางแผนรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชุมชนที่เกิดจากการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านแล้วนั้น จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพที่มีอยู่และอาจก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่างๆ ตามมาภายหลัง

1.2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เศรษฐกิจ และประชากร
2. ศึกษาบทบาทและการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจรายสาขา โดยเฉพาะด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวตลอดจนการสนองตอบของประชาชน
3. ศึกษาปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ศักยภาพในการพัฒนา และบทบาทในอนาคตของเมืองเชียงแสนในฐานะเมืองชายแดน
4. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาเมืองเชียงแสนเพื่อรองรับการขยายตัวในอนาคต

1.3. ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1. ขอบเขตของการศึกษาเชิงพื้นที่

เมืองเชียงแสน หมายถึง พื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน เนื้อที่ประมาณ 2.26 ตารางกิโลเมตร (ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเวียง รวม 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านเวียงเหนือ และบ้านเวียงใต้) และพื้นที่รอบนอกที่ต่อเนื่องบริเวณถนนเลียงเมือง ที่มีการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว กับประเทศเพื่อนบ้านโดยขนส่งทางเรือ ก่อให้เกิดกิจกรรมต่างๆ เข้ามาตั้งในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกับท่าเรือ และพื้นที่เขตโบราณสถาน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมต่อชุมชน จึงจำเป็นจะต้องมีการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน โครงสร้างบริการพื้นฐานเพื่อรองรับการพัฒนาเมือง รวมทั้งการขยายตัวของเมืองและประชาชนในอนาคต

1.3.2. ขอบเขตของการศึกษาเชิงเนื้อหา

- ศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐาน และความเป็นมาของเมือง สภาพทางด้านกายภาพ โครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม ประชากร แรงงาน ตลอดจนการให้บริการในระบบโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ของเมืองเชียงแสน

- ศึกษาสถานภาพ บทบาท และแนวโน้มทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

- ศึกษาการค้าตามแนวชายแดนของเมืองเชียงแสน

- ศึกษาปัจจัยที่อาจมีผลต่อการเจริญเติบโตของเมืองเชียงแสน

- ศึกษาการใช้ที่ดิน ชุมชนศูนย์กลาง และการเชื่อมโยงโครงข่ายการบริการ

- ศึกษาอุปสรรคและข้อจำกัดในการเติบโตของเมืองเชียงแสน

1.4. ขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดน ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับเมืองชายแดนทั้งภาคภาษาไทยและภาคภาษาต่างประเทศ

2. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องและภาพถ่ายทางอากาศ แผนที่แสดงรายละเอียดต่างๆ เพื่อนำข้อมูลเบื้องต้นไปใช้ในการสำรวจภาคสนาม และการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลอื่นๆ โดยจำแนกได้ดังนี้

(1) ข้อมูลทางด้านกายภาพ ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน

(2) ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์จังหวัด รายได้เฉลี่ยของประชากร อาชีพ สถาบันการเงินการธนาคาร

(3) ข้อมูลทางด้านสังคม ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างประชากร แรงงาน การปกครอง การศึกษา การให้บริการสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน การตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์

(4) นโยบายต่างๆ ของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น

3. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนามในพื้นที่ทำการศึกษา เพื่อนำไปวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลทุติยภูมิ

(1) ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การให้บริการโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ

(2) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง จากหน่วยงานส่วนกลาง เจ้าหน้าที่เทศบาลฯ พ่อค้าชายแดน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลทุติยภูมิมาวิเคราะห์โดยใช้ความรู้ทางผังเมืองเพื่อให้เห็นสภาพปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร การใช้ที่ดิน โครงข่ายการให้บริการพื้นฐาน ศูนย์กลางชุมชน กิจกรรมทางเศรษฐกิจ-สังคม ตลอดจนแนวโน้มโอกาสในการพัฒนา โดยแสดงในรูปของการบรรยาย ตาราง แผนที่ รูปถ่าย และนำข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม การออกแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ตลอดจนข้อมูลจากหน่วยงานราชการส่วนกลางมาใช้ในการวิเคราะห์แบบ SWOT ANALYSIS เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการพัฒนาของเมืองเชียงแสนและเสนอแนวทางการพัฒนาเมืองเชียงแสนต่อไป

5. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่ที่ทำการศึกษาและพื้นที่ที่เชื่อมโยงกัน

1.5. ข้อจำกัดในการศึกษา

1. ข้อจำกัดทางด้านการคมนาคมไม่สะดวก เนื่องจากพื้นที่ศึกษาอยู่ไกลทำให้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

2. ข้อจำกัดทางด้านภาษา เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษาถิ่นทำให้ในบางครั้งไม่สามารถเข้าใจในคำพูด และพลาดข้อมูลที่สำคัญไป

3. ข้อจำกัดทางด้านความปลอดภัย เนื่องจากบริเวณชายแดนมักมีปัญหาด้านการค้ายาเสพติด การสู้รบ ทำให้ต้องระมัดระวังในการทำการวิจัยภาคสนาม

4. ข้อจำกัดทางด้านข้อมูลทุติยภูมิ เนื่องจากข้อมูลเอกสารของหน่วยงานภาครัฐมีการจัดเก็บรวบรวมซ้ำ มีผลทำให้ข้อมูลบางอย่างไม่ทันสมัย

1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและประชาชนในเมืองเชียงใหม่ ในระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด และอนุภูมิภาค ในการที่จะใช้เป็นแนวทางหรือทางเลือกในการตัดสินใจเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นในส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

2. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและประชาชนที่สนใจให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของเมืองเชียงใหม่ บทบาท ศักยภาพ ข้อจำกัด ปัญหา และแนวโน้มในการพัฒนาเมือง

3. ผลการศึกษาสามารถนำไปพิจารณาและประยุกต์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองที่มีกิจกรรมทางด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวตามแนวชายแดน

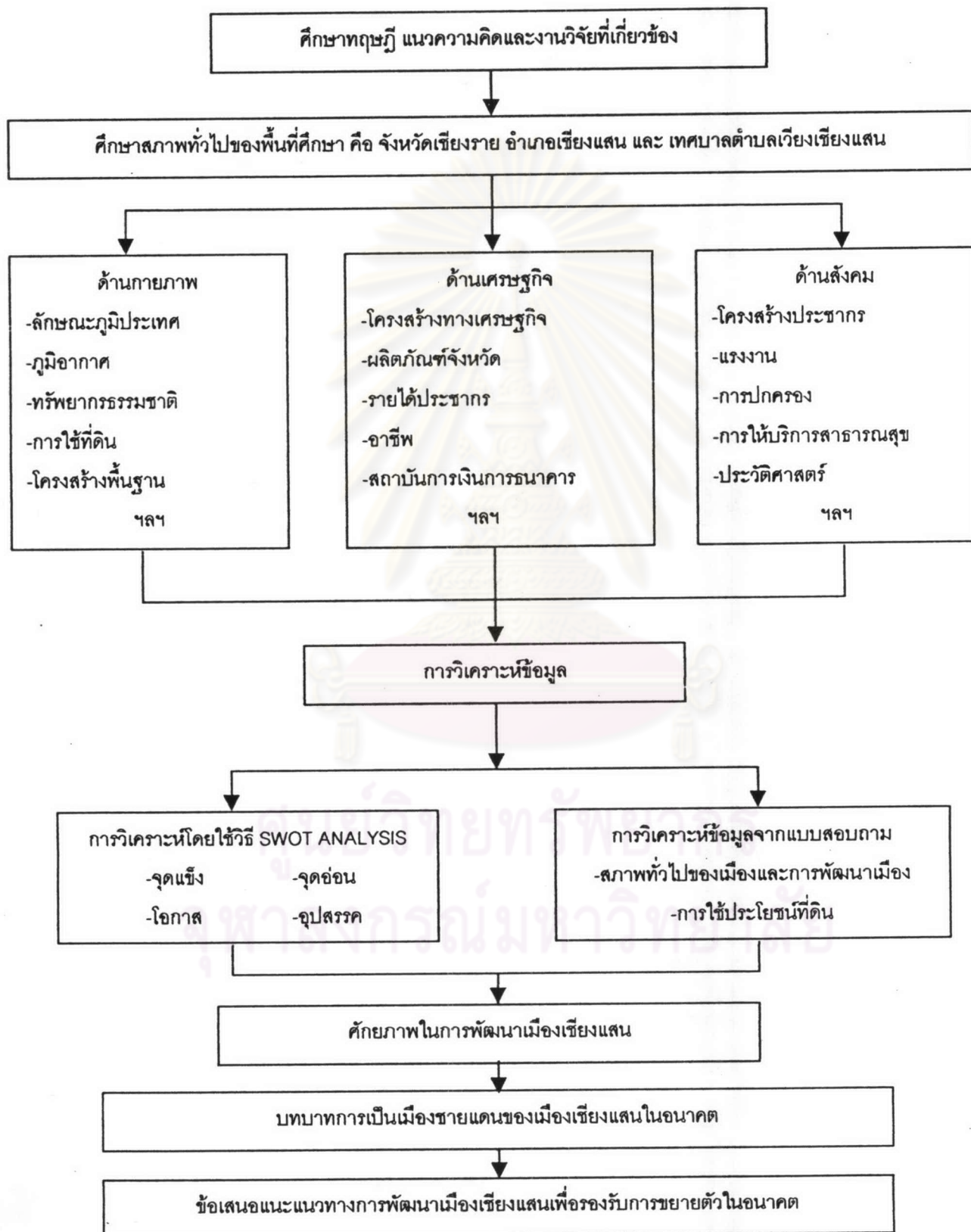
1.7. แหล่งที่มาของข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้มาจากการสำรวจภาคสนาม การออกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ประชากรในพื้นที่ทำการศึกษา เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้มาจากหน่วยงานราชการ สถาบันต่างๆ คือ

- สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่างๆ
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
- ที่ว่าการอำเภอเชียงใหม่

แผนภูมิที่ 1.1 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา เรื่องแนวทางการพัฒนาเมืองชายแดน :
กรณีศึกษา เชียงแสน จังหวัดเชียงราย

- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย
- หอการค้าจังหวัดเชียงราย
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย
- ด้านศุลกากรเชียงแสน
- ด้านตรวจคนเข้าเมืองเชียงแสน
- นโยบายของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา
- กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์
- กรมการค้าระหว่างประเทศ
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- กรมแผนที่ทหาร
- หน่วยงานราชการส่วนกลาง

1.8. นิยามศัพท์

-อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง หรือ เขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ เป็นดินแดนที่มีพรมแดนเชื่อมต่อกันของสี่ประเทศ คือ ประเทศไทย สาธารณรัฐสังคมนิยมเมียนมา (พม่า) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และสาธารณรัฐประชาชนจีน

-อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย พม่า สปป.ลาว จีน กัมพูชา เวียดนาม

-เขตเศรษฐกิจพิเศษ คือ พื้นที่เฉพาะที่ถูกกำหนดขึ้นหรือจัดตั้งขึ้นโดยมีการจัดการด้านระบบเศรษฐกิจเป็นพิเศษที่แตกต่างไปจากปกติ ซึ่งเป้าหมายของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในจังหวัดเชียงราย คือ ให้เป็นประตูไปสู่พม่า สปป.ลาว และจีน เพื่อเพิ่มการค้าผ่านแดน และเป็นฐานในการผลิตสินค้าของผู้ลงทุนทั้งในและต่างประเทศ

-การพัฒนา คือ การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นและสามารถจะตอบสนองความต้องการในอนาคตได้ต่อไป โดยคำนึงถึงเป้าหมาย 3 ระบบ คือ เป้าหมายทางระบบชีวภาพ เป้าหมายของระบบเศรษฐกิจ และเป้าหมายของระบบสังคม

-เมืองชายแดน คือ เมืองที่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนของประเทศ แนวชายแดนติดต่อกับประเทศข้างเคียง มีศุลกากรและช่องทางคมนาคมเพื่อใช้ติดต่อทางการค้า ลำเลียงสินค้าผ่านแดนและการท่องเที่ยว

-จุดผ่านด่านถาวร เป็นจุดผ่านแดนที่เปิดให้ประชาชนจากสองประเทศสามารถติดต่อการค้าขายและส่งผ่านสินค้าไปอย่างเป็นการถาวร ทั้งนี้โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลของทั้งสองฝ่าย

-การค้าผ่านแดน หมายถึง การที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) อาศัยประเทศไทยเป็นทางผ่านของสินค้าไปยังประเทศที่สาม หรือจากประเทศที่สามผ่านไทยมายัง สปป.ลาว

ซึ่งประเทศไทยได้ปฏิบัติตามอนุสัญญาบาเซลอน่า ซึ่งระบุว่าประเทศที่มีดินแดนติดต่อกับประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล ต้องยอมให้ใช้ดินแดนของตนเป็นทางผ่านของสินค้าออกทะเล

-การค้านอกระบบ หมายถึง การค้าที่กระทำตามบริเวณชายแดน โดยไม่ผ่านกระบวนการทางศุลกากร มีเจตนาเพื่อหลบเลี่ยงการชำระภาษีอากรและเงื่อนไขการควบคุมการส่งออก รวมทั้งสินค้าที่ผิดกฎหมาย ซึ่งการค้านอกระบบนี้เป็นลักษณะสินค้าลักลอบจึงไม่ปรากฏในสถิติของกรมศุลกากร

-การค้าในระบบ หมายถึง การค้าที่ดำเนินการตามปกติถูกต้องตามกฎหมาย ผ่านกระบวนการทางศุลกากร จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ การค้ารายย่อย การค้ารายใหญ่ และการค้าผ่านแดน

1.9. สรุปกรอบแนวความคิดสำคัญ

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาเมืองชายแดน คือ เมืองเชียงแสน เป็นเมืองชายแดน 1 ใน 3 ของจังหวัดเชียงรายที่มีการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ภาครัฐได้กำหนดให้จังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางด้านการพัฒนาการคมนาคม การท่องเที่ยว การค้าชายแดนของอนุภาคภาคเหนือตอนบน และเป็นเมืองหน้าด่านติดต่อกับเขตทกเหลี่ยมเศรษฐกิจ ย่อมส่งผลต่อเมืองเชียงแสนซึ่งเป็นเขตชายแดนติดต่อกับประเทศพม่า และสปป.ลาว และมีท่าเทียบเรือติดต่อด้านชายประเทศจีน (ตอนใต้) สามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าทางเรือ การท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตามนโยบายและเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพและความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจประเทศไทยเพื่อเปิดประตูเศรษฐกิจใหม่ของประเทศออกสู่การค้ากับนานาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ โดยการศึกษาจะเน้นทฤษฎีฐานเศรษฐกิจเพื่อวิเคราะห์พื้นที่เมืองว่าเติบโตได้อย่างไร การเติบโตของพื้นที่เมืองมีการเพิ่มขึ้นทางด้านกิจกรรมฐานภายในภาค จะมีผลต่อการตอบสนองความต้องการนอกพื้นที่เมือง ซึ่งโครงสร้างเศรษฐกิจของเมืองมีกิจกรรมฐานหรือการส่งออกซึ่งเป็นการผลิตสินค้าและบริการเพื่อการส่งออก นอกจากนี้ ยังวิเคราะห์ลักษณะกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินและการขยายตัวของเมือง ศักยภาพที่มีต่อการพัฒนาทางด้านการค้าชายแดน การลงทุน และการท่องเที่ยว บทบาทของเมือง รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาต่อไป